

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
Кафедра земельного та аграрного права**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана з навчальної роботи
Володимир ПАСЬКО
Географічний факультет
«24» серпня 2026 року



**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО**

для студентів

галузь знань **G Інженерія, виробництво та будівництво**
спеціальність **G18 Геодезія та землеустрій**
освітній рівень **бакалавр**
освітня програма **геодезія та землеустрій**
вид дисципліни **обов'язкова (ОК 12)**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2026/2027
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: **Сюйва Ірина Сергіївна** кандидат юридичних наук, доцент кафедри земельного та аграрного права

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2026

Розробники:

Носік Володимир Васильович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри земельного та аграрного права

Сюйва Ірина Сергіївна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри земельного та аграрного права

ЗАТВЕРДЖЕНО

“25” серпня 2026 року

Завідувач кафедри


(підпис)

Людмила ДАЦЕНКО

Протокол № 1 від “25” серпня 2026 року

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол № 5 від “26” серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії


(підпис)

Наталія КОРОГОДА
(ім'я та прізвище)

“26” серпня 2026 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни

- Дати теоретичні та практичні знання з земельного права України та сприяти формуванню у студентів практичних навичок щодо самостійного розв'язання задач, пов'язаних з застосуванням норм земельного, містобудівного, архітектурно-будівельного, геодезично-картографічного законодавства у практиці землеустрою та ведення державного земельного кадастру.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

1. *Знати:* основні положення Конституції України, Цивільного кодексу України, Кримінального кодексу та інших законів і підзаконних нормативних актів, які можуть бути застосовані до регулювання земельних правовідносин, системи і структури органів державної влади і місцевого самоврядування, загальні засади юридичної відповідальності за порушення законодавства.

2. *Вміти* працювати з нормативно-джерельною базою у інформаційно-пошукових системах, правильно тлумачити та застосовувати положення нормативно-правових актів, обґрунтовувати власну позицію з посиланням на нормативну базу та робити висновки, самостійно вирішувати практичні ситуації у сфері землеустрою та кадастру.

3. *Володіти навичками:* тлумачення правових норм, розробки проектів землеустрою, схем використання земель, читати топографічні карти, працювати з базою геодезичних даних, користуватися публічною кадастровою картою і доступу до державного земельного кадастру.

3. Анотація навчальної дисципліни. При вивченні дисципліни розкриваються за принципом системного аналізу знання про землю як об'єкт правового регулювання, про земельне право як галузь права та науку, про джерела земельного права, про права на землю та обов'язки у земельному праві, гарантії їх реалізації, про управління та державне регулювання у цій сфері, правову охорону земель, юридичну відповідальність за земельні правопорушення, а також знання про правові режими земель різних категорій.

4. Завдання дисципліни: знати сучасне земельне право та земельне законодавство України; застосовувати наявні знання із земельного права та законодавства; аналізувати та оцінювати практичні ситуації та формулювати власні висновки, демонструвати здатність обґрунтовувати та відстоювати власну точку зору з земельно-правової проблематики, самостійно застосовувати норми земельного, містобудівного та іншого законодавства з урахуванням досвіду розв'язання практичних ситуацій у сфері землеустрою та ведення державного земельного кадастру.

Опанування знань спрямоване на формування інтегральної, загальних та фахових компетенцій та зазначених програмних результатів за освітньо-професійною програмою «Геодезія та землеустрій», дисципліна забезпечує набуття студентами таких компетентностей та відповідно програмних результатів:

Інтегральна компетентність: *Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми геодезії та землеустрою із застосуванням сучасних технологій, теоретичних положень та методів дослідження.*

Загальні компетентності (ЗК): **ЗК01.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. **ЗК02.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. **ЗК04.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. **ЗК09.** Здатність до міжособистісної взаємодії; цінування та повага різноманітності, та мультикультурності **ЗК11.** Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем. **ЗК12.** Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства; захищати Україну, усвідомлювати

цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК): ФК 3. Здатність застосовувати нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали у професійній діяльності.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3 комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності) 60% правильних відповідей	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати основні поняття складових елементів системи земельного права як галузі права та науки, його сучасні проблеми, земельне законодавство України, його недоліки та шляхи їх вирішення.	Лекція, практичне заняття, самостійна робота,	Тест, доповідь; доповіді; експрес-опитування реферат; підсумкова контрольна робота, залік	10%
1.2.	Відтворювати теоретичні та практичні засади земельного права, а також зміст правових інститутів земельного права та законодавства України, його принципи та методи, історію розвитку, правові режими земель різних категорій крізь призму землеустрою та державного земельного кадастру.	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Тест, доповідь; доповіді; експрес-опитування реферат; підсумкова контрольна робота, залік	5%
1.3.	Аналізувати проблеми правового регулювання земельних приватно-правових та публічно-правових відносин, способи їх вирішення у здійсненні землеустрою та веденні державного земельного кадастру.	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Тест, доповідь; доповіді; експрес-опитування реферат; підсумкова контрольна робота, залік	10%
1.4.	Критично осмислювати, системно аналізувати земельне, містобудівне, архітектурно-будівельне, геодезично-картографічне законодавство України з метою застосування набутих знань під час вирішення практичних завдань та у майбутній професійній діяльності.	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Тест, доповідь; доповіді; експрес-опитування реферат; підсумкова контрольна робота	10%

1.5.	Критично аналізувати судову практику у земельних справах з метою виявлення сучасних тенденцій у вирішенні земельних спорів щодо здійснення землеустрою та ведення державного земельного кадастру.	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Д о п о в і д ь ; д о п о в н е н н я д о п о в і д і ; е к с п р е с - о п и т у в а н н я реферат; п і д с у м к о в а к о н т р о л ь н а робота	5%
2.1	Вміти розв'язувати практичні задачі, що вимагають застосування сучасних знань земельного права, формулювати відповідні висновки з посиланням на нормативні акти.	Практичне заняття, самостійна робота	Тест, доповідь; д о п о в н е н н я д о п о в і д і ; е к с п р е с - о п и т у в а н н я реферат; п і д с у м к о в а к о н т р о л ь н а робота, залік	5%
2.2.	Вміти визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти під час розв'язання практичних задач у сфері землеустрою та ведення державного земельного кадастру.	Практичне заняття, самостійна робота	Д о п о в і д ь ; д о п о в н е н н я д о п о в і д і ; е к с п р е с - о п и т у в а н н я реферат; п і д с у м к о в а к о н т р о л ь н а робота	10%
2.3.	Розробляти проекти землеустрою, кадастрові карти, тематичні карти, схеми використання земель, геодезичні та картографічні основи відповідно до чинного законодавства.	Практичне заняття, самостійна робота	Д о п о в і д ь ; д о п о в н е н н я д о п о в і д і ; е к с п р е с - о п и т у в а н н я реферат; п і д с у м к о в а к о н т р о л ь н а робота	10%
2.4.	Демонструвати навички реалізації та застосування земельного права та законодавства під час аналізу судової практики у земельних справах.	Практичне заняття, самостійна робота	Д о п о в і д ь ; д о п о в н е н н я д о п о в і д і ; е к с п р е с - о п и т у в а н н я реферат; п і д с у м к о в а к о н т р о л ь н а робота	10%
3.1.	Знаходити та обґрунтовувати проблеми законодавчо-правового регулювання земельних відносин у сфері здійснення землеустрою та ведення державного земельного кадастру та необхідність його вдосконалення.	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Д о п о в і д ь ; д о п о в н е н н я д о п о в і д і ; е к с п р е с - о п и т у в а н н я реферат; п і д с у м к о в а к о н т р о л ь н а робота, залік	10%

3.2.	Виробляти та демонструвати здатність обґрунтовувати та відстоювати власну точку зору щодо запропонованої земельно-правової колізії.	Практичне заняття, самостійна робота	Д о п о в і д ь ; д о п о в н е н н я д о п о в і д і ; е к с п р е с - о п и т у в а н н я реферат; п і д с у м к о в а к о н т р о л ь н а р о б о т а	5%
3.3	Пропонувати конкретні варіанти вирішення земельно-правової проблеми виходячи із визначеного набору даних по певній правовій ситуації та актуальному чинному земельному, архітектурно-будівельному геодезично-картографічному, містобудівному законодавству України.	Практичне заняття, самостійна робота	Д о п о в і д ь ; д о п о в н е н н я д о п о в і д і ; е к с п р е с - о п и т у в а н н я реферат;розв'язання правової проблеми, задачі п і д с у м к о в а к о н т р о л ь н а р о б o т a	5%
4.1	Демонструвати обрані варіанти правової позиції за результатами вирішення земельно-правової проблеми у сфері здійснення землеустрою та ведення державного земельного кадастру як самостійно так і у команді.	Практичне заняття, самостійна робота	Д о п о в і д ь ; д о п о в н е н н я д о п о в і д і ; е к с п р е с - о п и т у в а н н я реферат; п і д с у м к о в а к о н т р о л ь н а р o б o t a	5%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1. 1	1. 2	1. 3	1. 4	1. 5	2. 1	2. 2	2. 3	2. 4	3. 1	3. 2	3. 3	4. 1
ПРН 1. Вільно спілкуватися в усній та письмовій формах державною та іноземною мовами з питань професійної діяльності.		+	+	+		+	+		+		+	+	+
ПРН 4. Знати та застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали в сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузей.	+	+		+	+		+	+	+	+		+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами виконання практичних, самостійних, контрольних робіт та заліку.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні наступна:

Результати навчання – 1.1 – 1.5 (знання) – до 40 %

Результати навчання – 2.1-2.4 (вміння) – до 35%

Результати навчання – 3.1-3.3 (комунікація) – до 20%

Результати навчання – 4 (автономність та відповідальність) – до 5 %

7.2. Організація оцінювання

Семестрове оцінювання: кількість балів, що студент отримує протягом семестру є сумою балів, що були отримані при оцінюванні роботи на практичних заняттях та виконанні тематичних контрольних робіт.

Організація оцінювання: Робота на практичних заняттях оцінюється по виконанню, відповідно до графіка проведення практичних занять. Тематичні контрольні роботи проводяться у тестовій формі.

Умови допуску до заліку: рекомендований мінімум для допуску до заліку – 36 балів. Для студентів, які набрали сумарно меншу від 36 балів (рекомендований мінімум) кількість, обов'язковою умовою для отримання допуску до заліку є написання рефератів за питаннями пропущених чи недостатньо засвоєних тем.

Підсумкове оцінювання у формі заліку проводиться в письмовому форматі.

Максимальна кількість балів під час заліку – 40, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 24 (60% максимальної кількості балів, відведених на залік).

Загалом формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), що введено в дію наказом ректора No 170-32 від 11 квітня 2022 року.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

7.4. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність. Виконання всіх навчальних і контрольних завдань здійснюється з дотриманням Хартії академічної доброчесності та чинних положень Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Під час реалізації освітнього компонента дотримуються принципи академічної доброчесності, зокрема принцип нетерпимості (нульової толерантності) до будь-яких проявів її порушення, відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» та внутрішніх актів Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Запозичення, використання даних, ідей, текстів, зображень, цифрових матеріалів та інших результатів мають бути належно атрибутовані. Порушення академічної доброчесності розглядаються відповідно до університетських процедур.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися лише у випадках і межах, визначених завданням та чинним Положенням про використання штучного інтелекту при реалізації освітніх програм у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Здобувач освіти несе відповідальність за достовірність, коректність, оригінальність і академічну доброчесність поданого результату та, якщо це передбачено завданням або політикою Університету, зазначає факт, інструмент і

мету використання ІІІ. Використання ІІІ під час індивідуальних контрольних заходів дозволяється лише за прямим дозволом викладача. Використання генеративного штучного інтелекту не допускається під час контрольних заходів (проміжний та підсумковий контроль).

Визнання результатів неформальної та/або інформальної освіти. Результати навчання, здобуті в неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути подані до визнання у встановленому Університетом порядку за умови їх відповідності результатам навчання цієї дисципліни та наявності підтвердних матеріалів.

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні	Самостійн а робота
Модуль 1 ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА				
1	Тема 1. Земельне право у правовій системі України. Джерела земельного права України	2		2
2	Тема 2. Земельні правовідносини	4		2
3	Тема 3. Право власності на землю в Україні	2	2	2
4	Тема 4 Права на користування землею в Україні	2		4
5	Тема 5. Державне регулювання земельних відносин в Україні	4	2	4
6	Тема 6. Земельні торги в Україні	2		4
7	Тема 7. Правова охорона земель	2	2	4
8	Тема 8. Гарантії здійснення прав на землю. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства <i>Підсумкова Контрольна робота 1</i>	4	2	10
Модуль 2 ОСОБЛИВА ЧАСТИНА				
9	Тема 9. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення	2	2	5
10	Тема 10. Правовий режим земель населених пунктів	4	2	5
11	Тема 11. Правовий режим земель промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення			

12	Тема 12. Правовий режим землі як об'єкта навколишнього природного середовища <i>Підсумкова Контрольна робота 2</i>	2	2	4
	ВСЬОГО	30	14	46

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Практичні – **14 год.**

Самостійна робота - **46 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Земельне право України: Підручник. – За ред. Носіка В.В. – К.: ВПЦ «Київський університет». – 2008. – 511 с.
2. Мірошніченко А. М. Земельне право України: Підручник. – 3-тє видання, допов. і перероб. – К.: Алерта, 2013. – 512 с.
3. Мірошніченко А. М. Земельне право України: Навчальний посібник. – К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2007. – 432 с
4. Мірошніченко А.М., Марусенко Р.І. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України. – К.: Правова єдність, 2009. - 496 с.
5. Земельне право України: навч. посіб. / І. І. Каракаш, В. Д. Сидор, Т. Є. Харитонова та ін.; за ред. І. І. Каракаша і Т. Є. Харитоновой. Вид. 2-ге, перероб. і допов. Одеса: Юрид. літ., 2017. 588 с.

Додаткові:

1. Андрейцев В.І. Земельне право і законодавство суверенної України: актуальні проблеми практичної теорії. К.: Знання, 2005. 445 с.
2. Бусуйок Д. В. Обмеження та обтяження прав на землю (уроки історії та проблеми сьогодення) / Д. В. Бусуйок // Часопис Київського університету права. – 2003. — № 3. – С. 68—73.
3. Бусуйок Д.В. Правові засади оптимізації державного земельного кадастру // Бусуйок Д. Управлінські та сервісні правовідносини в земельному праві України : Монографія / Д. Бусуйок. - К.: Ніка-Центр, 2017.- 352 с. – С. 194-213.
4. Заєць О. І. Набуття прав на землю за земельним законодавством України. //Бюлетень Міністерства Юстиції України. – 2005. - № 11. - С. 35-45.
5. Заєць О.І. Законодавчо-правові засади володіння землею в Україні. //Часопис Київського Університету Права. – 2018. - № 2. - С. 257-260.
6. Заєць О.І. Правові аспекти земельної реформи в Україні. – Монографія. – К.: ВПЦ “Київський університет”. – 2006. - 185 с.
7. Золотарьова Д. М. Правові засади використання земель для проведення розвідувальних робіт: монографія / під заг. ред. М. В. Шульги. Харків: Фінарт, 2018 176 с.
8. Ігнатенко І. В. Правове забезпечення зонування земель у межах населених пунктів: монографія / під заг. ред. проф. М. В. Шульги. Харків: Фінарт, 2014. 274 с.
9. Ільницька Н.В. Оренда земель сільськогосподарського призначення: правові аспекти. Автореф. дис. ... к.ю.н. ... 12.00.06. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького, 2001.
10. Коваленко Т.О. Реалізація принципу законності у регулюванні земельних відносин в Україні: проблеми законодавчого забезпечення. К.: Правова єдність, 2017.672 с.

11. Ковальчук Т. Г., Коваленко Т. О., Мірошніченко А. М. Проблеми ефективності правового забезпечення приватизації земель в Україні // Юридична Україна. – 2009. – № 2. – С. 63-68.
12. Коломійцева Д.М. Правове регулювання компетенції органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері розпорядження землями державної та комунальної власності / Д.М. Коломійцева // Порівняльно-аналітичне право. – 2015. - №2. – С.155-159.
13. Кононов В.В. Правовий режим земель природно-захисних смуг в Україні: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 / В.В. Кононов; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2013. — 15 с.
14. Кононов В.В. Правові аспекти присвоєння кадастрових номерів земельних ділянок // Часопис Київського університету права. 2010. - № 4. С. 259-262;
15. Костяшкін І. О. Право загального землекористування громадян: монографія. Хмельн. ун-т упр. та права. Хмельницький: Вид-во Хмельн. ун-ту упр. та права, 2010. 148 с.
16. Кулинич П.Ф. Правові засади оренди землі в Україні // Юридичний вісник. - № 36 (272).- 2000.- 7-13 вересня. - 49-55 с.
17. Кулинич П.Ф. Правові проблеми охорони і використання земель сільськогосподарського призначення в Україні: монографія / П.Ф. Кулинич; НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. — К.: Логос, 2011. — 688 с.
18. Кулинич П.Ф. Земельна реформа в Україні: правові проблеми: монографія. Київ, Норма права, 2021. 308 с.
19. Лісова Т. В Правове забезпечення відновлення земель: теоретичні і практичні проблеми: монографія. Харків: Юрайт, 2020. 396 с.
20. Марусенко Р. І. До питання про правову природу земельного сервітуту / Р. І. Марусенко // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка : юрид. науки. – 2004. – вип. 62. — С. 129—132.
21. Марусенко Р.І. Погляд на запровадження державного земельного кадастру крізь призму принципів останнього // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2012. –№92 с.53-58.
22. Марусенко Р.І. Проблеми набуття права власності на землю за набувальною давністю // Журнал східноєвропейського права.–2019. –№ 60. // [Електронний ресурс]// Режим доступу http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2019/02/marusenko_60.pdf
23. Марченко С.І. Принцип пріоритетності використання земель сільськогосподарського призначення для сільськогосподарського виробництва в аграрному праві. // Сучасні тенденції та перспективи розвитку аграрного, земельного та екологічного права : Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (22-23 травня 2015 р). За ред. В.М. Єрмоленка. К. : Видавничий центр НУБіП України, 2015. Стор. 151-154.
24. Марченко С.І. Мораторій на відчуження земельних ділянок сільськогосподарського призначення: новели законодавчого регулювання. //Нотаріат для Вас. 2007. № 3. С. 15-18.
25. Марченко С.І. Проблемні питання реалізації принципу соціальної справедливості у земельних приватизаційних правовідносинах. // Сучасний стан та перспективи розвитку земельного, аграрного, екологічного та природоресурсного права: теорія та практика: зб. матеріалів наук.практ. конф. (Харків, 7 грудн. 2018 р.). За ред. А.П. Гетьмана, В.М. Шульги. Х.: ТОВ "Оберіг", 2018. С. 144-146.
26. Мірошніченко А.М. Нормування як засіб правового регулювання земельних відносин. – Дис. ... к.ю.н. ... 12.00.06. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2004. – 206 с
27. Мірошніченко А.М. Оренда землі в Україні: історико-правовий аналіз // Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. Випуск 39. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2000. – С. 50-55.

28. Мірошніченко А.М. Проблемні правові питання поділу земель на категорії // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2005. - №12 (50). – С. 42-51.
29. Мунтян В.Л. Правова охорона ґрунтів Української РСР. – К.: Наук. думка, 1965. 100 с.
30. Носік В. В. Самовільне зайняття земельних ділянок : теорія і практика / В. В. Носік // Земельне право України. – 2006. — № 5. – С. 47—58.
31. Носік В. Коментар до статей 196 - 198 глави 34; Державний земельний кадастр; Земельного кодексу України // Законодавство України: науково-практичні коментарі. – 2003. – № 2. – С.26 - 31.
32. Носік В.В. Право власності на землю Українського народу: Монографія. Юрінком Інтер, 2006. 544 с.
33. Носік В.В. Проблеми здійснення права власності на землю Українського народу. – Дис. ... д. ю. н. ... 12.00.06. – К., Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2006. – 354 с.
34. Правдюк В.М. Поділ земель за цільовим призначенням за законодавством України: монографія / В.М. Правдюк. — К.: Алерта, 2018. — 204 с.
35. Саркісова Т.Б. Державний контроль за використанням та охороною земель : проблеми породжені реформою//Національна безпека України: актуальні проблеми правового забезпечення: матеріали Всеукр.наук.-практ.круглого столу, 27 жовт. 2017 р., м. Дніпро / відп. ред. В.І. Андрейцев, Р.С. Кірін; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т; Євраз. Асоц. правничих шкіл і правників. – Дніпро: Літограф, 2017. – 195с. – С. 126-127.
36. Саркісова Т.Б. Правовий режим земельних ділянок багатоквартирних будинків: старі проблеми, нові виклики// Сучасний стан та перспективи розвитку земельного, аграрного, екологічного та природоресурсного права: теорія і практика: зб.матеріалів науково-практичної конференції (м. Харків, 7 грудня 2018 року)/ Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, М.В. Шульги. – Х. ТОВ «Оберіг», 2018. – 296 с. - С. 170-172
37. Старостенко Діана Миколаївна «Правове регулювання межування земель в Україні» [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 "Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право" / Старостенко Діана Миколаївна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - К., 2009. - 248 с
38. Суюва І.С. Правове регулювання використання земель фермерськими господарствами в Україні // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. Вип. 21. Ч. 2. Т. 2. С. 106–109.
39. Суюва І.С. Правовий режим земель під позахисними лісовими смугами: ретроспективний аналіз. На сторожі земельного ладу: до 20-річчя Земельного кодексу України: тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 26 листопада 2021 р.). За заг. ред. проф.. В.М. Єрмоленка. Київ. 2021. 344 с. С. 121-123.
40. Суюва І. С. Правовий режим земель житлової та громадської забудови: тенденції розвитку наукових досліджень. Право. Людина. Довкілля.(Law. Human. Environment). Vol. 11, № 2.2020. С. 56-62.
41. Суюва І. С. . Правове забезпечення збереження і ефективного використання позахисних лісових смуг та інших захисних насаджень в Україні. Аграрне, земельне, екологічне, трудове право та право соціального забезпечення: здобутки та перспективи розвитку в Україні: тези доповідей учасників всеукраїнської дистанційної наук.-практ. конф. до 10-річчя створення однойменних кафедр (м. Київ, 12 березня 2021 р.) / за заг. ред. проф. М.І. Іншина, за редакцією проф. В.В. Носіка, доц. Т.Г. Ковальчук, ас. М.Б. Мельник. Київ : Освіта України, 2021. 518 с. (С.110-112).
42. Третяк Т.О. Правила добросусідства, закріплені у підзаконних нормативно-правових актах органів виконавчої влади // Науковий журнал «Sciences of Europe». 2019. No 41. Vol. 2. Р. 50 –66.

43. Ущатовська О. І. Планування в земельному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / О. І. Ущатовська ; наук. конс. В. В. Носік ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків, 2019. – 20 с.
44. Legal Regulation of Agricultural Land Circulation in Ukraine: Problems and Prospects Amazonia Investiga. № 9(25), Kovalenko, T., Sarkisova, T., Kolomiitseva, D., Marchenko, S., Siuiva, I. 2020. С. 302-309.
- Retrieved from <https://www.amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1070>

Інформаційні інтернет-ресурси:

1. www.rada.gov.ua – Офіційний веб-портал Верховної Ради України.
2. <https://land.gov.ua> – Офіційний сайт Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру.
3. www.nbuv.gov.ua – електронний каталог Національної бібліотеки України ім. Вернадського.